3 דיש מקצת שליא בלא ולד, וגזירה מקצתה אטו כולה, קמ"ל. ואמר עולא אמר רבי אלעזר א בכור שנטרף בתוך ל' יום אין פודין אותו וכן *תני רמי בר חמא מתוך שנאמר פדה תפדה יכול אפי' נטרף בתוך ל' יום ת"ל *אך חלק

4 ואמר עולא א"ר אלעזר *בהמה גסה נקנית במשיכה והא אנן תנן במסירה? הוא דאמר כי האי תנא דתניא וחכ"א זו וזו במשיכה, ר"ש אומר זו וזו בהגבהה

5 ואמר עולא אמר ר' אלעזר ג האחין שחלקו מה שעליהן שמין ומה שעל בניהן ובנותיהן אין שמין אמר רב פפא פעמים אף מה שעליהן אין שמין ד משכחת לה בגדול אחי דניחא להו דלשתמעון מיליה

6 ואמר עולא א"ר אלעזר שומר שמסר לשומר פטור ולא מיבעיא שומר חנם שמסר לשומר שכר דעלויי עלייה לשמירתו אלא אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם דהשתא גרועי גרעיה לשמירתו נמי פטור שהרי מסר לבן דעת *רבא אמר ה שומר שמסר לשומר חייב ולא מיבעיא שומר שכר שמסר לשומר חנם דגרועי גרעיה לשמירתו אלא אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר חייב דאמר ליה את מהימנת לי בשבועה, האי לא מהימן לי בשבועה

7 ואמר עולא א"ר אלעזר *הלכתא גובין מן העבדים, אמר ליה ר"נ לעולא: אמר רבי אלעזר אפי' מיתמי? לא, מיניה. *מיניה אפי' מגלימא דעל כתפיה? הכא במאי עסקינן שעשאו אפותיקי כדרבא *דאמר רבא עשה עבדו אפותיקי ומכרו, בעל חוב גובה הימנו, ח שורו אפותיקי *ומכרו אין ב"ח גובה הימנו" מ"ט הא אית ליה קלא והא לית ליה קלא,

לבתר

דיש מקצת שליא בלא ולד · ודקאסרי לה באכילה גזירה מקצתה אטו כולה, והאי דקתני סימן ולד' לאו אמקצתה קאי: אלא ה"ק אסורה באכילה גזירה אטו היכא דנפקא כולה ואתו למימר אין כאן ולד ואם חזרה לפנים תשתרי בשחיטת האם וקאכלי נבילה דההיא ודאי סימן ולד באשה כו' אבל גבי אשה לא ניחוש למקצת לטמא טהרות דראשון, דהתם ליכא למיגזר אטו כולה דהא קחזי דמכי נפק ולד בשני מטמיכא לה, קמ"ל: **בכור שנטרף** · בכור אדם שנהרג בתוך ל' יום: **אין פודין אותו** · אין צריך לפדותו ואם מת מעצמו לא איצטריך לן למימר דהא כתיב (במדבר יח) ופדויו מבן חדש תפדה אבל השתא איצטריך לאשמועי' דלא אמרינן אי לא איקטיל הוה חי ולא נפל הוה וליפרקיה: **פדה תפדה** · "אך פדה תפדה את בכור האדם": **במסירה תנן** · בפ"ק דקדושין דכיון דמסר לו באפסר קנאה אע"פ שלא משכה מרשות מוכר: **זו וזו** · גסה ודקה בהגבהה וגסה מתרלינן בקדושין שנותן חבילי זמורות תחת רגליה והיא עולה עליהן: **מה שעל בניהן ובנותיהן אין שמין** · דכיון דבנים ובנות לא אתו לבי דינא לא מבזינן להו למיתי: **בגדול אחי** · גדול האחין העוסק בנכסים להכנים ולהוציא דעד השתא ניחא להו לאחין דליכסי מדידהו במלבושים נאים כי היכי דלשתמעון מיליה: **שומר שמסר לשומר פטור** · הראשון בכל אותן דינים שהיה פטור אם היתה אצלו, פטור נמי השתא ולא אמרי' פשיעה היא זו שמסרה לאיש אחר: **ולא מבעיא שומר חנם שמסר לשומר שכר** · ונגנבה או שאבדה דפטור שומר חנם כי היכי דמיפטר אילו הואי גביה דלא פשע: **דעלויי עלייה לשמירתו** · דשומר שכר מסר נפשיה לנטורי טפי משומר חנם שהרי שומר שכר חייב בגניבה ואבידה: **אלא אפי' שומר שכר שמסר לשומר חנם דהשתא גרעה לשמירתו, פטור** · שומר שכר בחונסין ולא מצי א"ל בעל הבית פשעת שמסרת לאחר שהרי מסרה לבן דעת: **חייב** · אפי' בחונסין: **בשבועה** · דשומר חנם נשבע שלא פשע: **גובין** · חוב מן העבדים: **אפי' מיתמי** · אם מת לוה ונפלו קמי יתמי מי א"ר אלעזר דבעל חוב גובה מן העבדים דכמקרקעי דמו: **מיניה** · מן הלוה עצמו א"ר אלעזר דב"ח גובה מן העבדים: **וקפריך מיניה** · אפי' מן גלימא דעל כתפיה: **אפותיקי** · אפה תהא קאי · כלומר מזה יהא לך פרעון והשמיעין רבי אלעזר דאם מכרו גובה בעל חוב ממנו:

לבתר

גזירה מקלתה אטו כולה · לאו דוקא דאיך יוכל לטעות להתיר כולה שגם באכילת מקלתה היולא אסור מדאורייתא ולא קאמרינן גזירה מה שבפנים אטו מה שבחוץ ועוד אי גזרינן אטו כולה באשה נמי לגזור אלא י"ל דאטו רובא קאמרינן דאי שרית באכילת מקלת מה שבפנים משום כל אשר בבהמה אע"פ שיש לחוש שמא ילא ראשו באותו מקלת יבא להתיר באכילת רובו אותו מיעוט שבפנים מהאי טעמא ולא ידעו שבמקלת הוי ספק ספיקא אבל גבי אשה לא שייך למגזר דלא אתי למיטעי דליכא טעמא במה יטעו להשוות רוב למקלת אבל בבהמה יטעו לומר שמה שבפנים לעולם אינו כילוד כל זמן שלא ילא א"כ באשה לא גזרי' למנות מיום ראשון דחומרא דאתי לידי קולא היא דדלמא לא ימנו מיום ב' למיהב לה ימי טומאה א"כ באשה לא גזרינן דאפושי טומאה לא מפשינן כדאמרינן בנדה (דף ז·) מיהו לעיל פירשנו דלא איירי לענין טומאה אלא לאוסרה לבעלה ופי' הקונט' דבאשה לא שייך למגזר דלא אתי למטעי דכיון דחזו דמכי ילדה בשני מטמיכא לה וקשה דהא דחזינן דמטמאינן לה בשני אמרי משום דנפקא כולה:

בכור שנטרף בתוך ל' יום · פ"ה שנהרג ובמת מעלמו לא איצטריך קרא לאשמועינן דאין פודין דהא כתיב ופדויו מבן חדש תפדה אבל נהרג איצטריך לאשמועינן דלא אמרי' אי לאו דאקטיל הוי חי ולא נפל הוי ולפרקיה משמע קצת דאם קים לן בגויה דכלו לו חדשיו וחי היה חייב לפדותו וקשה דבפרק יש בכור (בכורות דף מט·) אמר גבי פודה בנו תוך ל' יום ונתאכלו המעות לאחר זמן אין בנו פדוי ואמאי והא אגלאי מילתא למפרע דלא נפל הוא אלא ודאי גזירת הכתוב היא מופדויו מבן חדש תפדה דאפי' קים לן שכלו חדשיו צריך ל' יום ואע"ג דמהאי קרא נפקא לן (שבת דף קלה:) כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל ה"כ דרשינן (שם) ח' ימים בבהמה אינו נפל מדכתיב מיום השמיני והלאה ירצה לקרבן ואפ"ה כי קים לן דכלו חדשיו הוי מחוסר זמן תוך שמנה כדמוכח בפ"ק דר"ה (דף ו:) דאמר [בכור] מאימתי מונין לו שנה חד אמר משעה [שנראה] להרלאה וחד אמר משעה שנולד ולא פליגי הא בתם הא בבעל מום ומוקמינן לה התם דקים ליה בגויה דכלו לו חדשיו ואפ"ה לא חזי להרלאה עד ח' ועוד דבסוף הקומץ רבה (מנחות דף לז·) מחייב גבי בכור שיש לו ב' ראשים ליתן לו י' סלעים לכהן ופריך עלה מבכור שנטרף דפטור ואי נטרף היינו נהרג היכי מדמי ליה להכי ועוד דלא הוה ליה למימר נטרף אלא נהרג ועוד דאסיק גמרא אך חלק הא כיון שנהרג תוך ל' יום מופדויו מבן חדש נפקא ומפ' ר"ת שנטרף היינו שנעשה טרפה והשתא מדמי ליה שפיר בהקומץ לבכור שיש לו ב' ראשים דהוי נמי טרפה*:

בהמה גסה · אין עיקר הדבר כאן ובפ"ק דקדושין (דף כה:) הארכתי: **מה** שעל בניהן ובנותיהן אין שמין · שמתביישין להביאם לב"ד ומחלי אהדדי ופסק רב אלפס דוקא בגדי חול אבל בגדי שבת שמין והכי איתא בירושלמי*: **בגדול** אחי · אם מוחין הרשות בידם אבל כל זמן שלא מיחו מסתמא ניחא להו כי היכי דלשתמעי מיליה כדאמרינן בהניזקין (גיטין נב:) גבי עמרם לבעא:

לא מבעיא שומר חנם שמסר כו' · פי' דפטור אם נגנבה או נאבדה ומיהו שומר שכר, כי משלם משלם לבעלים כדאמרי' בהמפקיד (ב"מ לו:) דהלכה כר' יוסי דאמר אין הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו: **דעלויי** עלייה לשמירתו · אין לפרש עלייה שאם נגנב תחזור לבעלים דהא גרועי גרעיה לא אפשר לפרש בענין זה אלא העילוי והגרעון הוי דשומר שכר מסר נפשו טפי לשומרו משומר חנם: **את** מהימנת לי בשבועה · לפי טעם זה אם השני נאמן יותר מן הראשון נראה דפטור אבל בהמפקיד (שם) איכא טעמא אחרינא דאין רלוני שיהא פקדוני ביד אחר ואין שני טעמים הללו שוין כדמוכח התם ואין להקשות לעולא דהכא היכי פליג אההוא טעמא הא מתניתין היא בפ' כל הגט (גיטין כט·) אם אמר טול ממנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר שאין רלוני שיהא פקדוני ביד אחר וי"ל דההוא לכתחילה אבל לא מיגעו שיתחייב בדיעבד על כך: **אפילו** מן גלימא דעל כתפיה · אם יש לו שנים דאם אין לו אלא אחד הא אמר בפ' המקבל (ב"מ קיד·) דמסדרים לב"ח א"כ בטלית ששוה מאה מנה שמלבישין אותו בטלית הראוי לו ולא כר"ע דאמר בפ' המקבל (שם קיג:) כל ישראל ראויין לאותו איצטלא ור"ת פוסק הלכה דאין מסדרין:

כגון שעשאו אפותיקי · והשתא גבי מיתמי כמו מלוקח ואע"ג דמיתמי לא שייך טעמא משום קלא כמו בלוקח דלגבי דידהו אפותיקי ולא אפותיקי שוה מכל מקום היכא דגבי מלקוחות גבי נמי מיתמי מידי דהוה אמלוה בשטר דגבי מיתמי ומלקוחות אפילו למ"ד שיעבודא לאו דאורייתא ומלוה על פה לא גבי ממשעבדי ולא מיתמי ובשלמא בלקוחות איכא לפלוגי

בין

קד א מיי' פי"א מהל' בכורים הלכה יז וכפירוש התוס' סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שה סעיף יב:

קה ב מיי' פ"ב מהל' מכירה הל' ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קצז סעיף א:

קו ג מיי' פ"י מהלכות נחלות הלכה ג סמג עשין צו טוש"ע ח"מ סי' רפח סעיף א:

קז ד מיי' שם פ"ט הלכה טו סמג שם טוש"ע שם בהג"ה:

קח ה ו מיי' פ"א מהל' שכירות הלכה ד ופ"ד מהל' נזקי ממון הלכה יא ועיין בהשגות ובמ"מ ובל"מ ובטור סי' שא ובב"י סמג עשין פח פט טוש"ע ח"מ סי' רצא סעיף כו וסי' שם סעיף ה וסי' שג סעיף ט:

קט ז מיי' פי"ח מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין צד טור ש"ע ח"מ סי' קיז סעיף ה:

קי ח מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ג:

רבינו חננאל

אסורה באכילה כסימן הולד באשה כך סימן הולד בבהמה. פי' השליא סימן ולד היא בין בזו בין בזו. ודחי' אי ממתני' הוה אמינא דיש מקצת שליא בלא ולד וגזירה מקצתה אטו כולה וכולה כסימן הולד באשה כך סימן הולד בבהמה. והני מילי לענין אבר מן החי. פי' שליא שיצאת מקצתה ונשחטה הבהמה אותה שליא כולה אסורה באכילה דחיישינן לולד עמה והילוד אסור ואין אני קורא בה כל שבבהמה תאכלו שזה כבר נולד והמקצת חשוב בכולו וכאילו פירש ואבר מן החי הוא אבל לענין טומאה לא חיישינן לולד קמ"ל · אמר ר' אלעזר בכור אדם שנטרף בתוך ל' יום אין פודין אותו כי במת הוא חשוב ותניא כל מי שלא שהה ל' יום באדם הרי זה נפל שנאמר ופדויו מבן חדש תפדה גרסי' במנחות סוף פ' הקומץ השני [דף לז·] איני והתני רמי בר חמא מתוך שנאמר אך פדה תפדה את בכור האדם שומע אני אפי' נטרף בתוך ל' ת"ל אך חלק וכו'. אמר עולא אמר ר' אלעזר בהמה גסה נקנית במשיכה כמאן כי האי תנא דתניא וחכמים אומרים זה וזה במשיכה ותוב אמרינן האחין שחלקו מה שעליהם שמין מה שעל נשיהן ועל בניהן אין שמין פי' שכבר זכו בהן דתנן בפ' שום היתומין [דף כד·] אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך את עצמו אין לו בכסות אשתו ולא בכסות בניו כו' וכיון דהוא דשקל אחוה מתפוסת הבית ומלביש לאשתו ולבניו מחל לפיכך כשבאין לחלוק אין לו לחזור ואם הוא גדול אחי דניחא ליה להתהלך במלבושין יקירין להיותו נשוא פנים במושב השרים שישמעו דבריו ויאמרו עליו אדם חשוב ויש גם לאחיו בדבריו הנאה זכה ואין עליו להחזיר ואשכחן בתלמוד ארץ ישראל בהאשה נקנית ר' בון פשט בלי רגל וכלי שבת מביאין באמצע וחולקין · אמר עולא שומר שמסר לשומר פטור כו' רבא אמר אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר וטוען שנאנס חייב דאמר ליה את מהימנת לי בשבועה איהו לא מהימן לי בשבועה. וקי"ל

מנחות לז.

[פסחים ה. וש"נ] קדושין כה: ב"ב פו:

ב"מ לו.

[לקמן נו: ב"מ לו:]

[ב"ב קכח.]

[שם קנז:]

לקמן לג: ב"ב מד: (גיטין מה.)

[עי' תוס' כתובות מט: בד"ה הוא ותוס' לקמן קח: קט. ד"ה לוה]

[ועי' תוס' מנחות לז. ד"ה שומע]

[פ"א דקדושין סוף ה"ז]

במדבר יח:טו
כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יהיה לך אך פדה תפדה את בכור האדם...

נושא 3 אין פודין בכור אדם שנהרג תוך ל' יום

נושא 4 בהמה גסה נקנית במשיכה

נושא 5 האם שמים הבגדים שעליהן בשעת חלוקת ירושה

נושא 6 שומר שמסר לשומר

מבנה
◇ ב' דעות בענין הנ"ל
"ולא מבעיא..."
"אלא אפילו"

נושא 7 לגבות עבדים כתשלום חוב

מבנה
ב' תגובות של עולא בענין גביית עבדים מיתומים; אם עבד מוגדר כקרקע אני ניתן לגבות אותם מיתומים (ולא יכולו בכלל דמטלטלי יתמי לא משתעבדי)